"Tarihi Yeniden Bütünleştirmek"

"To Unify the History Again"

3. ULUSLARARASI KÜLTÜR, SANAT VE İLETİŞİM SEMPOZYUMU

3rd INTERNATIONAL CULTURE, ART AND COMMUNICATION SYMPOSIUM

9-10 Mayıs/May 2025

Yüz Yüze ve Çevrim İçi

https://uksanil.bayburt.edu.tr/

"Tarihi Yeniden Bütünleştirmek"

"To Unify the History Again"

Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu
International Culture, Art and Communication Symposium

Tam Metin Kitabı
Proceedings Book

ISBN: 978-605-9945-52-3

9-10 Mayıs/May 2025

Çevrim İçi

https://uksanil.bayburt.edu.tr/

UKSANİL 3

3. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu

3. International Culture, Art and Communication Symposium

TAM METİN KİTABI

Proceedings Book

Ed.

Doç. Dr. Bülent POLAT

Temel Erişim Kaynağı / Main Accessing Source: uksanil.bayburt.edu.tr

Tüm hakları saklıdır / All rights reserved

"İçerikteki yazıların yasal ve etik sorumluluğu yazar(lar)ına aittir."

"The legal and ethical responsibility of the articles in the content belongs to the author(s)."

ISBN: 978-605-9945-52-3

Bayburt Üniversitesi

Yayın numarası / Publication number:51

DÜZENLEME KURULU

ONURSAL BAŞKANLAR

Prof. Dr. Nusret AKPOLAT – İnönü Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mutlu TÜRKMEN – Bayburt Üniversitesi Rektörü

DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI

Prof. Dr. Bilal ALTAY – İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Sedat MADEN – Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Ahmet YATKIN – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Derya ŞAHİN – İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Cemal YURGA– İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Eyüp Fahri KESKENLER - Bayburt Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi
Prof. Dr. Gökhan AKSOY – İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Mevlüt AKYOL– İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Meysem SAMSUN – İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Doğan AKBULUT – İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Ümit YILDIRIM, Bayburt Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Doç. Dr. Savaş KESKİN – Bayburt Üniversitesi
Doç. Dr. Bülent POLAT – İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Ezgi TOKDİL – Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Ekin Su KUZU – Giresun Üniversitesi, Görele Güzel Sanatlar Fakültesi
Doç. Dr. Gökhan KÖMÜR – Bayburt Üniversitesi, SHMYO
Doç. Dr. Kürşad KARA – Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Mustafa DEMİR – Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Necati ÇOBANOĞLU- İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Sadık ÇALIŞKAN – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Adem ÖCAL – Bayburt Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ersin AYCAN – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi İmran UZUN - Kocaeli Üniversitesi, GSF
Dr. Öğr. Üyesi Murat Gürbüz – Bayburt Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğrul Gökmen ŞAHİN – İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Emrullah BANAZ – Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Dr. Fatih KARAKAYA – MEB
Öğr. Gör. Ahmet Nadir ÖZKUL- Malatya Turgut Özal Üniversitesi
Öğr. Gör. Ümit ÖZ – Bayburt Üniversitesi, SHMYO
Öğr. Gör. Osman CANAN- Bayburt Üniversitesi, KİK
Öğr. Gör. İsmail BİRLİK- Bayburt Üniversitesi, TBMYO
Öğr. Gör. Umut Barış USTABULUT – Bayburt Üniversitesi TBMYO
Öğr. Gör. Yavuz Kaan KONUK – Bayburt Üniversitesi TBMYO
Arş. Gör. İlknur EMİR – Bayburt Üniversitesi STF
Arş. Gör. Şevval Nur ŞEN – İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Arş. Gör. Nur UZUNER – İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ali SEYLAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Murat KIRIK – Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Anna Calluori HOLCOMBE- University of Florida
Prof. Dr. Aslı YURDİGÜL – Atatürk Üniversitesi / Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Ayça ÇEKİÇ AKYOL– İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Ayşe Aslıhan EROĞLU – Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Besim YILDIRIM – Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Birsen ÇEKEN – Hacı Bayram Veli Ünivesitesi
Prof. Dr. Bülent SALDERAY – Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Byoung Il SUN – Namseoul University
Prof. Dr. Can KARAHAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL – Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Çağatay AKENGİN – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Çağatay İNAM KARAHAN – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Erol KILIÇ- Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih BAŞBUĞ – Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Gültekin AKENGİN – Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Göksel GÖKER – Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Haldun ÖZKAN – Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Haluk ZÜLFİKAR – İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hasip PEKTAŞ – İstanbul İstinye Üniversitesi
Prof. Dr. Hüsamettin KOÇAN – Baksı Müzesi
Prof. Dr. Katarina DORDEVIC– University of Nis
Prof. Dr. Kazimierz PAWLAK – Wroclaw Academy of Fine Arts
Prof. Dr. Martin BAEYENS – Gent Royal Nice Academy of Arts
Prof. Dr. Mehmet Gökhan GENEL – Yalova Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KAVUKÇU – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Serdar ERCİŞ – Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Meltem KATIRANCI – Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Metin EKER – Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Murat GÜREŞÇİ – Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Neslihan KIYAR – Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Nevzat KAYA – Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Nural İMİK TANYILDIZI – Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Pınar ARAS – Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Seçkin ÖZMEN – İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Sema GÖKTAŞ – Kocaeli Üniversitesi
Prof. Süreyya TEMEL – Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Şükrü SİM – İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Teymur RZAYEV – Yeditepe Üniversitesi
Prof. Dr. Vedat ÇAKIR – Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Vesile ÇAKIR – Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Yusuf YURDİGÜL – Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer ALANKA – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Seval YAVUZ -Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Prof. Cüneyt KURT – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Prof. Seher KURT – Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Doç. Dr. Alper YILMAZ– İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Dilar Diken YÜCEL – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Fırat ADIYAMAN – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Gizem PARLAYANDEMİR – İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Ethem ZİNDEREN – Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. M. Barış YILMAZ – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Nurcan YILMAZ – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Ozan KOCABAŞ – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Özgür KILINÇ – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Pavel PISKLAKOV – South Ural State University
Doç. Dr. Sadık ÇALIŞKAN – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Zafer LEHİMLER – Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Zehra Canan BAYER – Kocaeli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ersin AYCAN – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ö. Faruk YÜCEL – İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ömer AYGÜN – Galatasaray Üniversitesi

İçindekiler

Sosyal Medyada Afet İletişimine Yönelik Makalelerin Haritalandırılması, Görselleştirilmesi ve Yorumlanması [1-11]
Doç. Dr. Türker ELİTAŞ, Doç. Dr. Serpil KIR ELİTAŞ

Post-insan ve Onun Yeni Zevk Organları: YouTube'da Apparatus Fetişizmi ve Video İçindeki Uzvumuz Olarak Mikrofon [12-20]
Doç. Dr. Savaş KESKİN

Panoptikon Kuramı Bağlamında Modern Dijital Dizilerde Gözetim ve İktidar: "The 8 Show ve Alice in Borderland Örneği [21-32]
Arş. Gör. Büşra URLULAR, Arş.Gör. Edanur BAYTAK SULUBAY

Seramik Sanatı ve Eğitim Üzerine Katkıları [33-39]
Doç. Dr. Serap ÜNAL

Türk Baskıresim Sanatında Anadolu Kültürünün İzlerini Taşıyan Baskıresimler [40-48]
Öğr. Gör. Dr. Rabiha ARSLAN YILDIRIM, Prof. Dr. Ayça ALPER AKÇAY, Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ

Fotoğrafın Ekolojik Anlatısı: Çevresel Sorunları Görselleştirmek [49-70]
Halime Şule ARMUTÇU, Doç. Dr. Murat Han ER

Kriz Haberciliği Bağlamında İstanbul Depreminin Ulusal Basında Sunumu [71-83]
Arş. Gör. Edanur BAYTAK SULUBAY, Arş. Gör. Büşra URLULAR

Türk Sinemasında (Yeşilçam) Müzikal Devrim: 1950-1960 Dönemi [84-96]
Mustafa BARAN, Prof. Cemal YURGA

Yerel Belleğin Koruyucusu: Vecihi Timuroğlu Kütüphanesi'nde Kültürel Süreklilik [97-105]
Merve KAPLAN YILDIRIM

Logolara Yansıyan Somut ve Somut Olmayan Kültürel Değerler (Malatya Belediye Örneği) [106-122]
Doç. Dr. Sevtap KANAT

Doğuştan Görme Engelli Ressam Eşref Armağan'ın Sanatsal Varoluş Serüveni [123-131]
Sevilay SARUHAN, Doç. Dr. Sena SENGİR AYDIN

Toplum ve Sanat Arasındaki Diyalektik İlişki: Pandemi Dönemi Kültür Üretimi ve Değişen Sanat Tarihi [132-157]
Neslihan AVCI, Doç. Dr. Ezgi TOKDİL

Seramik Sanatı ve Eğitim Üzerine Katkıları

Doç. Dr. Serap ÜNAL

Süleyman Demirel Üniversitesi Seramik Araştırma ve Uygulama Merkezi, Isparta, serapunal@sdu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-2407-1789

Özet

Seramik sanatı, yalnızca estetik bir ifade alanı değil, aynı zamanda bireyin bilişsel, duygusal ve psikoteknik kapsamda motor gelişimini bütüncül bir şekilde destekleyen güçlü bir eğitim aracıdır. Sanat eğitiminin temel bileşenlerinden biri olarak değerlendirilen seramik, hem teknik beceri kazandıran hem de estetik, tarihsel ve kültürel düşünmeyi teşvik eden çok boyutlu bir öğrenme alanı ortaya koymaktadır.

Özellikle dokunma algısının ön planda olduğu bu disiplinde, öğrenciler madde ile düşünce arasında doğrudan bir bağ kurarak soyut kavramları somut üretim süreci içinde deneyimleme şansı elde ederler. Kilin şekillendirilmesiyle başlayan üretim ve şekillendirme süreci, öğrencilerin soyut düşünme, problem çözme, sabır, dayanıklılık ve dönüşüm gibi kavramları doğrudan deneyimlemelerini sağlar.

Seramik, sadece bir malzeme değil; öğrenme sürecinde direnç, sabır, dönüşüm ve ifade metaforlarını taşıyan bir öğrenme ortamıdır. Bu yönüyle, özellikle uygulamalı sanat eğitimi alanında öğrencinin yaratıcılık, problem çözme ve eleştirel düşünme gibi temel becerilerini geliştirmede önemli bir rol üstlenmektedir. Seramik sanatının eğitim süreçlerine etkisi; bilişsel gelişim, organ koordinasyonu, estetik duyarlılık, tarihsel bağ kurma ve bireysel ifade olanakları üzerinden ele alınmaktadır. Geleneksel çömlekçilikle çağdaş seramik arasında kurulan pedagojik köprüler, öğrencilerin hem kültürel mirasla ilişkilenmesini hem de çağdaş sanatsal anlatım biçimlerini içselleştirmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin kendi kimliklerini, duygu dünyalarını ve kültürel belleğini ifade etme biçimi olarak seramiğin rolü de vurgulanmaktadır.

Ayrıca disiplinlerarası bakış açısıyla seramiğin fen, tarih, arkeoloji, antropoloji, etnografi ve sosyoloji gibi alanlarla kesişiminde eğitimde çok yönlü düşünme becerilerinin desteklenmesi hedeflenmektedir.

Bu çalışma, seramiğin eğitimdeki etkilerini teorik ve pratik veriler ışığında ele alarak, sanatsal üretimin öğrenme süreçlerindeki yerini ve potansiyelini yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Seramik, Sanat, Seramik Eğitimi, Disiplinlerarası Çalışmalar.

Ceramıc Art And Its Contrıbutıon To Educatıon

Abstract

Ceramic art is not only an aesthetic form of expression but also a powerful educational tool that holistically supports an individual's cognitive, emotional, and psychotechnical motor development. As one of the fundamental components of art education, ceramics provides a multidimensional learning environment that fosters technical skills while also promoting aesthetic, historical, and cultural thinking.

In this discipline, where the sense of touch is especially prominent, students have the opportunity to experience abstract concepts through direct interaction with material in the production process. The shaping and molding of clay, which initiates the production process, enables students to directly experience concepts such as abstract thinking, problem-solving, patience, resilience, and transformation.

Ceramics is not just a material; it represents a learning environment that carries metaphors of resistance, patience, transformation, and expression throughout the learning process. In this regard, it plays a significant role in enhancing fundamental skills such as creativity, problem-solving, and critical thinking, particularly within the field of applied arts education. The impact of ceramic art on educational processes is examined through the lenses of cognitive development, hand-eye coordination, aesthetic sensitivity, historical contextualization, and individual expression opportunities. Pedagogical bridges established between traditional pottery and contemporary ceramics allow students to engage with cultural heritage while internalizing modern artistic modes of expression. The role of ceramics in allowing students to express their identities, emotional worlds, and cultural memories is also emphasized.

Furthermore, from an interdisciplinary perspective, the intersection of ceramics with fields such as science, history, archaeology, anthropology, ethnography, and sociology is aimed at supporting multi-faceted thinking skills in education.

This study aims to re-evaluate the place and potential of artistic production in learning processes by addressing the effects of ceramics in education based on both theoretical and practical data.

Keywords: Ceramics, Art, Ceramic Education, Interdisciplinary Studies

Giriş

Seramik sanatı, tarih boyunca insanlık kültürlerinin temel ifade biçimlerinden biri olmuştur. İlk çağlardan günümüze kadar gerek işlevsel gerekse estetik amaçlarla kullanılan bu üretim alanı, hem el sanatı hem de çağdaş sanat eğitiminin vazgeçilmez bir parçası hâline gelmiştir. Günümüzde ise seramik yalnızca bir zanaat ya da estetik uğraş değil; bireyin düşünsel, duygusal ve bedensel gelişimini çok yönlü biçimde destekleyen deneyimsel bir öğrenme alanı olarak değerlendirilmektedir (Efland, 2002).

Sanat yoluyla öğrenme, bireyin estetik duyarlılığını geliştirmenin ötesinde; bilişsel derinlik, sosyal farkındalık ve kültürel anlam kurma becerilerini pekiştiren katmanlı bir yapı ortaya koyar (Dewey, 1934). Bu bağlamda seramik öğretisi, öğrencilerin ince motor becerilerinden dikkat ve sabıra, öz-düzenleme yetilerinden estetik sezgiye uzanan geniş bir gelişim yelpazesine hitap eder. Malzeme ile kurulan doğrudan ilişki, öğrencinin hem içsel dünyasını hem de çevresiyle olan etkileşimini daha derinlikli biçimde kavramasını mümkün kılar (Gombrich, 2002).

Kilin şekillendirilmesiyle başlayan uygulamalar, yalnızca üretimsel değil; aynı zamanda düşünsel bir yolculuktur. Bu etkileşim, problem çözme becerilerini harekete geçirir, estetik karar alma süreçlerini destekler ve yaratıcı düşünceyi besler (Hetland et al., 2007). Öğrenciler, bu deneyim yoluyla sadece bir nesne üretmez; aynı zamanda kendilerini tanıma, ifade etme ve keşfetme fırsatı bulurlar.

Seramikle yapılan çalışmalar aynı zamanda tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamları içselleştirmeye olanak tanır. Öğrenciler geçmişte kullanılan biçimleri, anlatıları ve teknikleri çağdaş yorumlarla yeniden ele alırken; bireysel özgünlüklerini kolektif bir belleğin izleriyle harmanlarlar (Thompson, 1995).

Bu çalışmanın temel amacı, seramik pratiğinin yalnızca el becerisi kazandıran bir etkinlik olmadığını; aynı zamanda bireyin çok yönlü gelişimini destekleyen, kültürel ve disiplinlerarası bağlamlarla örülü zengin bir öğrenme alanı hazırladığını ortaya koymaktır. Seramiğin psiko-sosyal boyutları, dokunsal algının düşünsel karşılıkları, yaratıcı ifade olanakları, kültürel kodlarla ilişkisi ve teknolojik gelişmelerle kurduğu etkileşim bu kapsamda ele alınacak; sanat eğitimi içinde seramiğin güncel ve geleceğe dönük potansiyeli değerlendirilecektir.

Seramik Eğitiminde Psiko-Sosyal Gelişim

Seramik çalışmaları, yalnızca el becerilerini geliştiren bir uğraş değil; aynı zamanda bireyin duygusal ve sosyal yönlerini besleyen kapsamlı bir öğrenme deneyimidir. Bu deneyim, öğrencilerin kendileriyle baş başa kalabildikleri, iç dünyalarını keşfettikleri ve üretim yoluyla dışavurum sağladıkları bir alan sağlamaktadır. Özellikle doğal bir malzeme olan kil ile çalışmak, bireyin zihinsel ve bedensel bütünlüğünü harekete geçiren eşsiz bir etkileşim zemini oluşturur (Czamanski-Cohen, 2018).

Kilin biçimlendirilmesi, sabır, dikkat ve öz disiplin gerektiren bir uğraştır. Bu süreçte öğrenciler, değişime açık düşünmeyi, beklenmeyen sonuçlara uyum sağlamayı ve üretim esnasında içsel denge kurmayı öğrenirler. Dewey'in (1934) deneyime dayalı öğrenme anlayışı doğrultusunda, birey yalnızca dış gerçeklikle değil; aynı zamanda kendi içsel dinamikleriyle de yüzleşir. Bu içsel yönelim, bireysel farkındalık ve öz düzenleme becerilerinin gelişimine katkıda bulunur (Zimmerman, 2002).

Seramik üretimi, öğrencide öz güveni pekiştiren bir eylemdir. Elle şekillendirilen bir formun, zihinsel bir tasarımla uyum içinde ortaya çıkması, kişiye güçlü bir başarı duygusu kazandırır. Süreç odaklı yaklaşımlar, öğrencinin deneme ve yanılma yoluyla ilerlemesini destekler; böylece hata yapma korkusunu azaltır ve duygusal dayanıklılığı artırır (Hetland et al., 2007). Zamanla birey, başarının yalnızca sonuçla değil, tüm deneyim boyunca edinilen kazanımlarla da ilişkili olduğunu kavrar.

Atölye ortamlarında yürütülen grup çalışmaları, seramik uygulamalarına sosyal bir boyut kazandırır. Bu ortak üretim alanları, öğrenciler arasında iş birliğini, karşılıklı öğrenmeyi ve sanatsal paylaşımları teşvik eder. Vygotsky'nin (1978) sosyal öğrenme kuramına paralel olarak, bireyler yalnızca kendi becerilerini değil; grup içindeki iletişim ve etkileşim yoluyla da toplumsal yönelimlerini geliştirirler.

Sanat temelli etkinliklerin psiko-sosyal gelişime olan olumlu etkisi, sanat terapisi bağlamında da sıklıkla vurgulanmaktadır. Özellikle seramik gibi dokunsal ve üretime dayalı sanat formları, stresin azaltılması, duygu düzenleme ve içsel farkındalık kazanımı açısından etkili görülmektedir (Malchiodi, 2007). Bu nedenle seramik, eğitsel olduğu kadar psikolojik iyilik hâlini destekleyen bir araç olarak da değerlendirilmektedir.

Dokunsal Algı ve Soyut Düşünmenin Gelişimi

Seramik sanatı, öğrencilerin yalnızca görsel değil, aynı zamanda dokunsal duyularını da aktif biçimde kullandıkları çok boyutlu bir öğrenme ortamı yaratır. Kil gibi organik bir malzemeyle doğrudan temas hâlinde çalışmak, bireyin çevresini daha sezgisel bir düzeyde algılamasına ve fiziksel deneyim üzerinden anlam kurmasına olanak tanır (Dewey, 1934). Bu tür deneyimsel yaklaşımlar, zihinsel kavramların duyular aracılığıyla şekillenmesini destekleyen güçlü öğrenme araçlarıdır.

Şekillendirme eylemi, öğrencilerin elleriyle maddeye yön verirken aynı zamanda zihinsel imgelerini dış dünyaya aktarma becerilerini ortaya çıkarır. Bu etkileşim, soyut kavramların – hacim, denge, oran, ritim gibi – fiziksel formlara dönüştürülmesine imkân verir (Efland, 2002). Böylece öğrenciler, düşünce ile madde arasında kurdukları ilişki sayesinde soyutlama yeteneklerini derinleştirirler.

Gombrich (1960), sanat üretiminin yalnızca gözleme değil; sezgi, deneyim ve kavrayışa da dayandığını belirtir. Seramik çalışmalarında öğrenciler, malzemenin verdiği geri bildirime göre düşüncelerini yeniden şekillendirir ve üretim sırasında yeni anlam katmanları inşa ederler. Bu yönüyle seramik, düşünme biçimlerinin biçime yansıdığı dinamik bir üretim zemini hâline gelir.

İpşiroğlu (1981), dokunmaya dayalı sanatların, bireyin içsel imgelerini dışsal bir forma dönüştürme kapasitesini artırdığını vurgular. Kil üzerinde yapılan uygulamalar, zihinsel

içeriklerin somut objelere evrilmesini mümkün kılarak, hem kavramsal hem estetik yönelimleri güçlendirir. Bu bağlamda, fiziksel müdahale yoluyla fikirleri modellemek, öğrencinin hem bedensel farkındalığını hem de yaratıcı düşüncesini eş zamanlı olarak harekete geçirir.

Seramikte biçim kazandırma yalnızca el becerisi geliştirmeyi değil; aynı zamanda dikkat, gözlem ve sezgi temelli refleksleri de içeren bir düşünsel uyarımı içerir. Bu deneyim, öğrencilerin materyalin yapısal özelliklerini gözlemlemelerini, değişen koşullara göre üretim kararları almalarını ve bu doğrultuda yeni yaratım stratejileri geliştirmelerini sağlar.

Seramik uygulamaları, dokunsal farkındalığı zihinsel soyutlamayla birleştiren güçlü bir öğrenme alanı sunmaktadır. Öğrenciler bu üretim pratiği sayesinde yalnızca dış dünyayla değil, aynı zamanda kendi bilişsel yapılarını keşfetme ve ifade etme şansı bulurlar.

Yaratıcılık, Estetik ve Bireysel İfade

Sanat eğitiminin temel hedeflerinden biri, bireydeki yaratıcı potansiyelin fark edilmesini ve bu potansiyelin üretken biçimde dışa vurulmasını desteklemektir. Seramik uygulamaları, öğrencilerin hayal güçlerini maddesel forma dönüştürmelerine imkân tanıyan güçlü bir yaratım alanıdır. Kilin esnek yapısı, öğrencinin iç dünyasını özgürce biçimlendirebilmesine zemin hazırlar (Winner, Goldstein & Vincent-Lancrin, 2013).

Yaratıcılık yalnızca özgün fikir üretme süreci değil; aynı zamanda problem çözme, esneklik, sezgisel karar alma ve eleştirel değerlendirme gibi birçok bilişsel süreci içinde barındırır (Hetland et al., 2007). Seramik çalışmaları, bu zihinsel süreçlerin doğal yollarla gelişmesini kolaylaştırır. Öğrenciler çeşitli teknikleri (el ile şekillendirme, çarkta üretim, döküm vb.) deneyerek hem teknik yeterlilik kazanır hem de kendilerine özgü biçimsel anlatımlar geliştirirler.

Gombrich (1960), sanat üretiminin yalnızca yetenek değil; gözlem, deneme ve sürekli düşünsel mücadele gerektiren bir süreç olduğunu ifade eder. Seramikle uğraşan birey, malzemenin sınırlarıyla karşılaşırken aynı zamanda yeni olanaklar da keşfeder. Bu etkileşim, özgün düşünce yapılarını teşvik eder ve öğrencinin kendi üretim diliyle tanışmasına imkân sağlar.

İpşiroğlu (1981), sanatsal yaratıcılığı bireyin içsel dinamikleri ile dış gerçeklik arasında özgün bağlar kurabilme yeteneği olarak tanımlar. Seramik, bu bağın fiziksel forma dönüşmesini mümkün kılar. Öğrenci yalnızca gördüğünü değil; sezgisel olarak algıladığı, duyumsadığı ve anlamlandırdığı içerikleri de biçime dönüştürerek ifade edebilir.

Seramikle yapılan çalışmalar, aynı zamanda öğrencilerin estetik karar alma yetilerini de geliştiren uygulamalı bir zemin hazırlar. Öğrenciler; biçim, doku, simetri, oran ve hareket gibi sanatsal kavramları doğrudan deneyimler. Bu deneyim, görsel farkındalığın yanı sıra duygusal zekânın, beğeni geliştirme becerisinin ve sanatsal öz güvenin gelişmesini de destekler (Eisner, 2002).

Sonuçta, seramik üretimi, bireyin kendini estetik bir dil aracılığıyla özgün biçimde ifade edebileceği bütüncül bir alandır. Bu üretim alanı, bireysel farklılıkları beslerken aynı zamanda öğrencinin düşünsel, duygusal ve yaratıcı yönlerinin bir arada gelişmesini sağlar.

Disiplinlerarası Yaklaşım ve Teknoloji

Seramik, geleneksel olarak sanat eğitiminin bir parçası olarak görülse de günümüzde disiplinlerarası bir anlayışla farklı bilim alanlarıyla etkileşim hâlindedir. Seramik üretimi, fizik, kimya, antropoloji, sosyoloji ve hatta tıp gibi çok çeşitli disiplinlerin bilgi alanlarına temas eden çok katmanlı bir üretim pratiğidir. Bu çok yönlü yapı, öğrencilere farklı düşünme biçimlerini bir araya getirme ve geniş perspektiflerle üretim yapma fırsatı verir (Kingery, 1986).

Fen bilimleri çerçevesinde seramikle çalışmak, öğrencilere malzeme özelliklerini, ısı ve kimyasal dönüşümleri deneyimleme şansı tanır. Örneğin, kilin yapısal bileşimi, sırların kimyasal reaksiyonları ya da fırın atmosferinin etkileri gibi teknik detaylar, fen ve sanatın iç içe geçtiği uygulama örnekleri olarak öne çıkar (Singer & Singer, 1963). Bu tür uygulamalar, hem gözlem hem deneyim yoluyla kavramsal öğrenmeyi güçlendirir.

Sosyal bilimler açısından değerlendirildiğinde, seramik nesneler; geçmiş toplumların günlük yaşamlarına, inanç sistemlerine ve kültürel değerlerine dair önemli ipuçları barındırır. Arkeoloji ve antropoloji gibi disiplinler için seramik, yalnızca estetik değil aynı zamanda tarihsel bir veri kaynağıdır (Arnold, 1985). Bu sayede öğrenciler, üretim sırasında geçmişle bağ kurma ve kültürel okumalar yapma becerilerini geliştirme şansı yakalarlar.

Tıp ve sağlık bilimleri bağlamında da seramiğin eğitsel değeri giderek daha fazla görünür olmaktadır. Mikrocerrahi, diş hekimliği ve ortopedi gibi alanlarda hassas motor beceriler büyük önem taşır. Kil ile yapılan çalışmalar, parmak kaslarını geliştirme, odaklanma, dikkat kontrolü gibi becerileri doğal yollarla ilerletir (Katz & Gonzalez, 2021). Böylece sanatsal uğraş, klinik pratikle doğrudan ilişkili becerilerin gelişimine büyük katkı sağlar.

Teknolojik gelişmeler, seramik öğretimine yeni boyutlar kazandırmıştır. Bilgisayar destekli tasarım (CAD) yazılımları ve üç boyutlu (3D) baskı teknolojileri, öğrencilerin karmaşık formları daha sistemli ve hassas biçimde üretmelerine imkân tanımaktadır (Klein, 2019). Bu teknolojiler, geleneksel yöntemlerle birleşerek hem estetik çeşitliliği artırmakta hem de üretim süreçlerini hızlandırmaktadır.

Ayrıca sanal ve artırılmış gerçeklik (VR/AR) uygulamaları sayesinde öğrenciler, tasarımlarını sanal ortamda modelleyebilmekte ve mekânsal değerlendirme yapabilmektedirler. Bu dijital olanaklar, özellikle ön tasarım ve değerlendirme aşamasında yeni fikirlerin test edilmesine zemin hazırlar (Milovanović, 2022). Online öğrenme platformlarının yaygınlaşması ise seramik öğretimini coğrafi sınırların ötesine taşıyarak daha demokratik bir erişim alanı yaratmaktadır (Anderson, 2011).

Seramik öğretimi; bilim, sanat ve teknolojiyi bir araya getiren bütünsel bir öğrenme modeli olarak değerlendirilebilir. Disiplinlerarası bu yapı, öğrencilerin hem estetik hem de analitik düşünme kapasitelerini zenginleştirerek çağdaş eğitim anlayışıyla örtüşen bir üretim pratiği oluşturan bir öğretidir.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, seramikle öğrenmenin yalnızca bir üretim tekniğinden ibaret olmadığını; bireyin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde bütüncül etkiler yaratan, çok yönlü bir öğretim

alanı olduğunu ortaya koymuştur. Seramik uygulamaları, öğrencilerin hem estetik duyarlılıklarını hem de düşünsel kapasitelerini pekiştiren deneyim ortamları yaratır. Malzemeyle doğrudan etkileşim kurulan bu üretim biçimi, kişinin içsel dünyasını tanımasına ve ifade etmesine katkıda bulunur.

Seramiğin dokunsal niteliği, öğrencilerin soyut düşünceyi fiziksel formlarla ilişkilendirmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda estetik karar alma becerilerini geliştirme sürecine de ivme kazandırır. Üretim sırasında gösterilen sabır, dikkat ve dönüşüme açık olma hali, bireyin kendine özgü öğrenme ve ifade biçimlerini ortaya çıkarmasına imkan sağlar. Bu deneyim, yalnızca bireysel değil; toplumsal ve kültürel farkındalıkların da oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Seramik eğitimi, öğrencilerin yaratıcı düşünme yetilerini güçlendirmenin yanı sıra, psikomotor becerilerinin gelişmesini de destekleyen etkili bir uygulama alanı olup, el-göz koordinasyonu, ince motor kontrol, görsel dikkat ve problem çözme gibi çok yönlü beceriler, bu üretim pratiği içerisinde eş zamanlı olarak gelişimine büyük katkı sağlar.

Çalışmada ayrıca seramiğin farklı disiplinlerle olan etkileşimleri vurgulanmış; fen bilimlerinden sosyal bilimlere, sağlıktan teknolojiye kadar uzanan geniş bir bağlamda ele alınmıştır. Bu etkileşim, seramiği yalnızca sanatla sınırlı kalmayan; aynı zamanda bilimsel düşünceyle harmanlanan yenilikçi bir öğrenme platformu hâline getirmektedir.

Dijital teknolojilerin – özellikle 3D baskı, artırılmış gerçeklik, dijital modelleme ve uzaktan öğrenme araçlarının – seramik öğretimine entegre edilmesi, bu alandaki öğrenme deneyimini yeniden tanımlamaktadır. Geleneksel ustalık bilgisi ile çağdaş teknolojilerin birleşimi, öğrencilerin hem geçmişin izlerini taşıyan hem de geleceğe dönük sanatsal formlar üretmelerine olanak sağlamaktadır.

Sonuç olarak, seramik öğretisi; sanat, bilim ve teknoloji ekseninde şekillenen, öğrencinin tüm yönlerini harekete geçiren bir öğrenme atmosferi oluşturur. Bu üretim alanı; bireysel ifade, kültürel bilinç, estetik duyarlılık ve disiplinlerarası düşünme becerilerini aynı anda besleyerek, eğitimde önemli ve sürdürülebilir bir yere sahiptir. Bu yönüyle seramiğin, gelecekte daha da zenginleşerek hem eğitim ortamlarında hem de sanatsal söylemde güçlü bir konum elde etmesi beklenmektedir.

Kaynakça

Anderson, T. (2011). *The theory and practice of online learning* (2nd ed.). Athabasca University Press.

Arnold, D. E. (1985). *Ceramic theory and cultural process*. Cambridge University Press.

Czamanski-Cohen, J. (2018). The role of art-making in trauma recovery: A qualitative study. *Art Therapy: Journal of the American Art Therapy Association, 35*(1), 28–36. https://doi.org/10.1080/07421656.2018.1459101

Dewey, J. (1934). *Art as experience*. Minton, Balch & Company.

Efland, A. D. (2002). *Art and cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. Teachers College Press.

Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.

Gombrich, E. H. (1960). *Art and illusion: A study in the psychology of pictorial representation*. Phaidon Press.

Hetland, L., Winner, E., Veenema, S., & Sheridan, K. (2007). *Studio thinking: The real benefits of visual arts education*. Teachers College Press.

İpşiroğlu, M. S. (1981). *Sanatta nesnellik ve yorum*. Remzi Kitabevi.

Katz, J., & Gonzalez, S. (2021). Artistic training and surgical skills: The overlapping benefits of fine motor control. *Annals of Medicine and Surgery*, *66*, 102437. https://doi.org/10.1016/j.amsu.2021.102437

Kingery, W. D. (1986). *Introduction to ceramics* (2nd ed.). John Wiley & Sons.

Klein, A. (2019). Additive manufacturing technologies: 3D printing, rapid prototyping, and direct digital manufacturing. *Journal of Ceramic Science and Technology*, *10*(3), 145–154.

Milovanović, J. (2022). Virtual reality and augmented reality in art education: New possibilities for ceramics. *International Journal of Art & Design Education*, *41*(2), 198–212. https://doi.org/10.1111/jade.12321

Singer, F., & Singer, S. S. (1963). *Industrial ceramics*. Chapman & Hall.

Thompson, C. M. (1995). *The visual arts and early childhood learning*. National Art Education Association.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Winner, E., Goldstein, T. R., & Vincent-Lancrin, S. (2013). *Art for art's sake? The impact of arts education*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9789264180789-en

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, *41*(2), 64–70. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2

"Tarihi Yeniden Bütünleştirmek"

"To Unify the History Again"

Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu

International Culture, Art and Communication Symposium

3. ULUSANİL

9-10 Mayıs/May 2025

Doç. Dr. Serap ÜNAL

09-10 Mayıs 2025 tarihlerinde İnönü Üniversitesi ev sahipliğinde, Bayburt Üniversitesi paydaşlığında Malatya'da hibrit (yüz yüze ve çevrim içi) olarak düzenlenecek olan 3. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu'na göndermiş olduğunuz **"Seramik Sanatı ve Eğitim Üzerine Katkıları"** başlıklı bildiriniz, hakem değerlendirme süreci sonucunda sözlü sunum olarak kabul edilmiştir.

Bilginize sunar, sempozyumda sizleri aramızda görmekten memnuniyet duyacağımızı belirtiriz.

Saygılarımızla,
3. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Bilal ALTAY
DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

https://uksanil.bayburt.edu.tr/

"Tarihi Yeniden Bütünleştirmek"

"To Unify the History Again"

Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu

International Culture, Art and Communication Symposium

3. UKSANİL

9-10 Mayıs/May 2025

Katılım Belgesi

Doç. Dr. Serap ÜNAL

09-10 Mayıs 2025 tarihlerinde İnönü Üniversitesi ev sahipliğinde, Bayburt Üniversitesi paydaşlığında Malatya'da düzenlenen 3. Uluslararası Kültür, Sanat ve İletişim Sempozyumu ve Sergisi (UKSANİL 3) kapsamında çevrim içi olarak sunmuş olduğunuz sözlü bildiri için teşekkür ederiz.

"Seramik Sanatı ve Eğitim Üzerine Katkıları"

Prof. Dr. Bilal ALTAY
DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

https://uksanil.bayburt.edu.tr/